

SAİT FAİK ABASIYANIK

Gençler İçin Seçme Hikâyeler

Sait Faik Abasıyanık, 18 Kasım 1906'da Adapazarı'nda doğdu, çocukluk yıllarını Karamürsel ve Adapazarı arasında geçirdi. İlkokula Rehber-i Terakki'de başlayan Sait Faik, ailesinin İstanbul'a taşınmasıyla İstanbul Erkek Lisesi'ne devam etti. Ancak toplu bir disiplin cezası nedeniyle Bursa Erkek Lisesi'ne nakledildi ve 1928 yılında buradan mezun oldu. İlk öyküsü "İpekli Mendil"i Bursa'da, bir edebiyat dersi ödevi olarak yazdı.

1929'da "Uçurtmalar" başlıklı yazısı *Milliyet* gazetesinde yayımlandı. İstanbul Darülfünunu'nda (günümüzde İstanbul Üniversitesi) birkaç yıl edebiyat okuduktan sonra Fransa'ya giderek Grenoble Üniversitesi'nde bir süre eğitim aldı. Ancak akademik disipline pek de uygun olmayan mizacı, onu bambaşka yollara sürükledi. 1934'te İstanbul'a döndü ve öyküleri *Varlık*, *Ağaç*, *Servet-i Fünun-Uyanış*, *Ses*, *Yeni Ses*, *Yaprak*, *Yenilik* gibi dergilerde yayımlanmaya başladı. İlk kitabı *Semaver*, 1936'da yayımlandığında Türk hikâyeciliğine yeni bir soluk getirmişti. Ardından *Sarnıç* (1939) ve *Şahmerdan* (1940) gibi eserleriyle edebiyat dünyasında kendine özgü bir yer edindi.

Babasının 1938'de vefatından sonra, annesiyle birlikte Burgazada'daki köşke yerleşti. Bu küçük ada, onun edebiyatındaki insan ve doğa gözlemlerinin en büyük ilham kaynaklarından biri oldu. İstanbul'un kenar mahallelerinden balıkçılara, esnaftan ada sakinlerine kadar herkes, onun öykülerinde birer kahramana dönüştü.

1940'lı yıllarda siroz hastalığına yakalanan Sait Faik, bu zor süreçte rağmen yazmaktan vazgeçmedi. Öykülerinde İstanbul'un ve insanının renklerini anlatmayı sürdürdü. 1953'te Amerika'daki Mark Twain Derneği'ne onur üyesi seçilerek uluslararası takdir kazandı. Ancak yaşamı, 11 Mayıs 1954'te, henüz 48 yaşındayken sona erdi.

Vasiyetiyle eserlerinin telif haklarını ve malvarlığını Darüşşafaka Cemiyeti'ne bağışladı. Onun anısını yaşatmak amacıyla 1955'ten itibaren "Sait Faik Hikâye Armağanı" düzenlenmeye başlandı. Bu ödül, Türk öykücülüğüne yıllardır değerli isimler kazandırmaya devam ediyor.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Semaver
Lüzumsuz Adam
Son Kuşlar
Alemdağ'da Var Bir Yılan
Bütün Öyküleri

GENÇLER İÇİN SEÇME HİKÂYELER

Yazan: Sait Faik Abasıyanık
Yayına hazırlayan: Nimet Kırşan
Katkıda bulunan: Fatma Miray Alemdar

Yayın hakları: © 2025 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Mart 2025 / ISBN 978-625-5941-22-0

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Gökçen Yanlı
Kapak illüstrasyonu: Sezen Özyıldız Aşkın
Sayfa uygulama: Yasemin Çatal
Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL
Tel: (212) 515 49 47
Sertifika no: 45464

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.
19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL
Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16
www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Gençler İçin Seçme Hikâyeler

Sait Faik Abasıyanık

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

İçindekiler

Semaver	9
Orman ve Ev	14
Çöpçü Ahmet.....	17
Zemberek.....	21
Köy Hocası ile Sığırtmaç	26
Mahalle Kahvesi	30
Bir İlkbahar Hikâyesi.....	35
Sinağrit Baba	38
Havuz Başı	42
Mektup	47
Sonbahar.....	50
Son Kuşlar	52
Haritada Bir Nokta	58
Sivriada Geceleri	66
Sivriada Sabahı	71
Sarmaşıklı Ev	78
Hişt, Hişt!..	85
Dülger Balığının Ölümü.....	89
Gümüş Saat.....	93
Tüneldeki Çocuk	97

Semaver

“Sabah ezanı okundu. Kalk yavrum, işe geç kalacaksın.”

Ali nihayet iş bulmuştu. Bir haftadır fabrikaya gidiyordu. Anası memnundu. Namazını kılmış, duasını yapmıştı. İçindeki Cenabı Hak’la beraber oğlunun odasına girince uzun boyu, geniş vücudu ve çok genç çehresiyle rüyasında makineler, elektrik pilleri, ampuller gören, makine yağları sürünen ve bir dizel motoru homurtusu işiten oğlunu evvela uyandırmaya kıyamadı. Ali iş-ten çıkmış gibi terli ve pembeydi.

Halıcioğlu’ndaki fabrikanın bacası kafasını kaldırmış, bir horoz vekarıyla sabaha, Kâğıthane sırtlarında beliren fecri-kâzibe¹ bakıyordu. Neredeyse ötecekti.

Ali nihayet uyandı. Anasını kucakladı. Her sabah yaptığı gibi yorganı kafasına büsbütün çekti. Anası yorgandan dışarıda kalan ayaklarını gıdıkladı. Yataktan bir hamlede fırlayan oğluyla beraber tekrar yatağa düştükleri zaman bir genç kız kahkahasıyla gülen kadın, mesut sayılabilirdi. Mesutları çok az bir mahallenin çocukları değil miydiler? Anasının çocuğundan, çocuğun anasından başka gelirleri var mıydı? Yemek odasına kucak kucağa geçtiler. Odanın içini kızarmış bir ekmek kokusu doldurmuştu. Semaver, ne güzel kaynardı. Ali semaveri, içinde ne ıstırap, ne grev, ne de kaza olan bir fabrikaya benzetirdi. Ondan yalnız koku, buhar ve sabahın saadeti istihsal² edilirdi.

1. Yalancı tan.

2. Elde etme, üretim.

Sabahleyin Ali'nin bir semaver, bir de fabrikanın önünde bekleyen salep güğümü hoşuna giderdi. Sonra sesler. Halıcioğlu'ndaki askeri mektebin borazanı, fabrikanın uzun ve bütün Haliç'i cınlatan düdüğü, onda arzular uyandırır, arzular söndürdü. Demek ki Alimiz biraz şairceydi. Büyük değirmende bir elektrik amelesi için hassasiyet, Haliç'e büyük transatlantikler sokmaya benzerse de biz; Ali, Mehmet, Hasan biraz böyleyizdir. Hepimizin gönlünde bir aslan yatar.

Ali annesinin elini öptü. Sonra şekerli bir şey yemiş gibi dudaklarını yaladı. Annesi gülüyordu. O annesini her öpüşte, böyle bir defa yalanmayı âdet etmişti. Evin küçük bahçesindeki saksıların içinde fesleğenler vardı. Ali birkaç fesleğen yaprağını parmaklarıyla ezerek avuçlarını koklaya koklaya uzaklaştı.

Sabah serin, Haliç sisliydi. Arkadaşlarını sandal iskelesinde buldu; hepsi de dinç delikanlılardı. Beş kişi Halıcioğlu'na geçtiler.

Ali bütün gün zevkle, hırsıla, iştiaqla çalışacak. Fakat arkadaşlarından üstün görünmek istemeden. Onun için dürüst, gösterişsiz işleyecek. Yoksa işinin fiyakasını da öğrenmiştir. Onun ustası İstanbul'da bir tek elektrikçiydi. Bir Alman'dı. Ali'yi çok severdi, işinin dalaveresini, numarasını da öğretmişti. Kendi kadar usta ve becerikli olanlardan daha üstün görünmenin esrarı çeviklikte, acelede, aşağı yukarı sporda, yani gençlikteydi.

Akşama, arkadaşlarına yeni bir dost, yeni bir kafadar, ustalarına sağlam bir işçi kazandırdığına emin ve memnun evine döndü.

Anasını kucakladıktan sonra karşı kahveye, arkadaşlarının yanına koştu. Bir pastra oynadılar. Bir heyecanlı tavla partisi seyretti. Sonra evinin yolunu tuttu. Anası yatısı namazını kılıyordu. Her zaman yaptığı gibi anacığının önüne çömeldi. Seccadenin üzerinde taklalar attı. Dilini çıkardı. Nihayet kadını güldürmeye muvaffak olduğu zaman, kadıncağız selam vermek üzereydi.

Anası:

“Ali be, günah be yavrum” dedi. “Günah yavrucuğum, yapma!”

Ali:

“Allah affeder ana” dedi.

Sonra saf, masum sordu:

“Allah hiç gülmez mi?”

Yemekten sonra Ali, bir Natpinkerton romanı okumaya daldı. Anası ona bir kazak örüyordu. Sonra yükün içinden lavanta çiçeği kokan şilteler serip yattılar.

Anası sabah namazı okunurken Ali’yi uyandırdı.

Kızarmış ekmek kokan odada semaver ne güzel kaynardı. Ali semaveri, içinde ne ıstırap, ne grev, ne de patron olan bir fabrikaya benzetirdi. Onda yalnız koku, buhar ve sabahın saadeti istih-sal edilirdi.

* * *

Ali’nin annesine ölüm, bir misafir, bir başörtülü, namazında niyazında bir komşu hanım gelir gibi geldi. Sabahları oğlunun çayını, akşamları iki kap yemeğini hazırlaya hazırlaya akşamı ediyordu. Fakat yüreğinin kenarında bir sızı hissediyor; buruşuk ve tülbent kokan vücudunda akşamüstleri merdivenleri hızlı hızlı çıktığı zaman bir kesiklik, bir ter, bir yumuşaklık duyuyordu.

Bir sabah, daha Ali uyanmadan, semaverin başında üzerine bir fenalık gelmiş, yakın sandalyeye çöküvermişti. Çöküş, o çöküş.

Ali, annesinin kendisini bu sabah niçin uyandırmadığına hayret etmekle beraber uzun zaman vaktin geciktiğini anlayamamıştı. Fabrikanın düdüğü, camların içinden tizliğini, can koparıcılığını terk etmiş ve bir sünger içinden geçmiş gibi yumuşak, kulaklarına geldi. Fırladı. Yemek odasının kapısında durdu. Masaya elleri dayalı uyuklar gibi vaziyetteki ölüyü seyretti. Onu uyuyor sanıyordu. Ağır ağır yürüdü. Omuzlarından tuttu. Dudaklarını soğumaya başlamış yanaklara sürdüğü zaman ürperdi.

Ölümün karşısında, ne yapsak, muvaffak olmuş bir aktörden farkımız olmayacak. O kadar, muvaffak olmuş bir aktör.

Sarıldı. Onu kendi yatağına götürdü. Yorganı üstlerine çekti; soğumaya başlayan vücudu ısıtmaya çalıştı. Vücudunu, hayatiyetini bu soğuk insana aşılama uğraştı. Sonra, âciz, onu köşe minderinin üzerine attı. Bütün arzusuna rağmen o gün ağlayamadı. Gözleri yandı, yandı, bir damla yaş çıkarmadı. Aynaya baktı. En büyük kederin karşısında, bir gece uykusuz kalmış insan çehresinden başka bir çehre almak kabil olmayacak mıydı?

Ali birdenbire zayıflamak, birdenbire saçlarını ağarmış görmek, birdenbire belinde müthiş bir ağrıya iki kat oluvermek, hemen yüz yaşına girmiş kadar ihtiyarlamak istiyordu. Sonra ölüye bir daha baktı. Hiç de korkunç değildi.

Bilakis çehre eskisi kadar müşfik, eskisi kadar mülayimdi. Ölünün yarı kapalı gözlerini metin bir elle kapadı. Sokağa fırladı. Komşu ihtiyar hanıma haber verdi. Komşular koşa koşa eve geldiler. O fabrikaya yollandı. Yolda kayıkla giderken, ölüme alışmış gibiydi.

Yan yana, kucak kucağa, aynı yorganın içinde yatmışlardı. Ölüm munis, anasına girdiği gibi onun bütün hassasiyetini, şefkatini, yumuşaklığını almıştı. Yalnız biraz soğuktu. Ölüm bildiğimiz kadar korkunç bir şey değildi. Yalnız biraz soğuktu o kadar...

Ali, günlerce evin boş odalarında gezindi. Gece ışık yakmadan oturdu. Geceyi dinledi. Anasını düşündü. Fakat ağlayamadı.

Bir sabah yemek odasında karşı karşıya geldiler. O, yemek masasının muşambası üzerinde sakin ve parlaktı. Güneş sarı pirinç maddenin üzerinde donakalmıştı. Onu kulplarından tutarak gözlerinin göremeyeceği bir yere koydu. Kendisi bir sandalyeye çöktü. Bol bol, sessiz bir yağmur gibi ağladı. Ve o evde o, bir daha kaynamadı.

Bundan sonra Ali'nin hayatına bir salep güğümü girer.

Kış Haliç etrafında İstanbul'dakinden daha sert, daha sisli olur. Bozuk kaldırımların üzerinde buz tutmuş çamur parçala-

rını kırarak erkenden işe gidenler, mektep hocaları, celepler ve kasaplar fabrikanın önünde bir müddet dinlenirler, kocaman bir duvara sırtlarını vererek üstüne zencefil ve tarçın serpilmiş salep içerlerdi.

Yün eldivenlerin içinde saklı kıymettar elleri salep fincanını kucaklayan, burunları nezleli, kafaları grevli, ıstıraplı pirinç bir semaver gibi tüten sarışın ameleler, mektep hocaları, celepler, kasaplar ve bazen fakir mektep talebeleri kocaman fabrika duvarına sırtlarını verirler; üstüne rüyalarının mabadi serpilmiş salepten yudum yudum içerlerdi.

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Orman ve Ev

Haleplizadelerin ormanı “Dokurcun Suyu”nun buz gibi sularında aldığı kuvvetle büyüyen levent kavaklardan başlar; sırasıyla meşe, ayva, köknar ve çamlarla biterdi. Tam 1400 metreye çıkan bir dağın tepesindeki kırmızı derili kayalara varıncaya kadar bu orman bir denizdi. Kavakların tepesinde sergüzeşt arayan köy çocukları, bir transatlantiğin yolcuları yere baktıkları zaman sığ ve berrak denizlerde derinliğin acayip renk ve balıkların, ziyanın suyun içinde yaptığı helezonları nasıl seyredelerse Dokurcun Suyu’nu ve çimenleri kavakların tepesinden öylece seyredelerdi. Ata biner gibi bindikleri bir daldan ayaklarını salladıkları zaman Dokurcun Suyu kabarmış ve onların çıplak ayaklarına kadar çıkmış sanırlardı. Onların bazen bu mevhum suya balıklama atlayacaklarını zanneden avare ve tarlasız köylüler, korkarlardı.

Haleplizadelerin ormanı hakikaten bir denizdi. Bu denizin sathı kavakların tepesine çıkmış kel çoban çocuklarının ayak kafalarından bir iki metre daha yükselirdi. Sonra oradan bir tek dalga halinde ta 1400 metrenin kızıl derili, insan kafalı, hayvan vücutlu kayalarına kadar tırmanırdı. Tırmanan ve göğe doğru yükselen deniz olur mu? Yelkensiz, balıkçı gemisiz, transatlantiksiz deniz olur mu? Hepimiz olmadığının biliriz. Fakat yine hepimiz Dokurcun Köyü’ne gelmiş hassas köy hocaları, cürmümeşhuda³ çıkan müddeiumumiler,⁴ kazaya dağ kenarlarından iyi su getirtmek için yaylı arabalarda gezmeye çıkmış kaymakamlar,

3. Suçüstü.

4. Savcı.

mühendisler ve belediye reisleri de benim gibi Haleplizadelerin ormanını bir denize benzetmişlerdir. Bütün bu anonim teşbihin karşısında yeni bir vasıf bulmak için uğraşmama lüzum yoktur. Haleplizadelerin ormanı bir denizdir. Bir Marmara Denizi'nden daha zengin, daha kesif fakat daha keşfedilmiştir. İşte bu kadar.

* * *

Ev:

Beyaz köknarların araba araba taşındığı kasabaya orman, bir öküz arabası süratiyle kırk sekiz saattir. Bir öğleyin çakır mandaların çektiği taze çam kokulu, ağır arabaya binersiniz. İki gece yıldızları sayarak kasabaya varırsınız. Arabacı büyük bir ardiyenin önünde “deh ayı”larını durdurur. Çakır mandalar eğer yağmur yağmışsa kasabanın çamurlarına mesut uzanırlar. Arabacı önlerine kuru otlar atar. Onlar isteksiz ve iştahsız fakat doymadan yerler.

Sonra tahtaları birer birer arabacı ardiyeye taşırken kafanızı kaldırıp ardiye damlarının ötesinde beyaz bir konak görürsünüz. Üslupsuz, biçimsiz bir binadır. Yalnız beyazlığı bir mana ifade eder. Kafesli pencerelerinden ötesini insan tahayyül bile edemez. Halbuki bütün kasaba evleri gibi bir sofa, beş oda, bir mutfak, bir hamam, bir de arkada iki dönümlük yemiş bahçesinin gölgeliğine asılmış nişastalar, pestiller ve tarhanalar kuruyan bir balkondan ibarettir. Bütün kasaba evleri gibi dedim. Böyle demekle bütün kasaba evlerinin bir sofa beş oda, bir sofa yedi oda olduğunu kastettim. Öyledir. Fakat ben ev deyince kasabada dört beş tane zengin evini kastediyorum. Zaten öte tarafına ev demiyorlar. Kulübe diyorlar. Ardiye damlarının arkasından gözüken beyaz konağı iyice görebilmek için yan çıkmaz sokağa sapılır. Oradan yüz metre kadar yürüdükten sonra solunuza rastlayan ahşap kitleye dikkatle bakmalıdır. İşte on dokuz ayak mermer merdivenler... Mermer merdivenlerin

kenarlığı yeşil çubuklarla örülü; yeşil çubukların sivri uçları bir iki parmak sarı yaldızla kaplı. Güneş varsa eğer sıcak ve şaşıla bir yaz öğlesiye bu demir çubukların uçları cami alemleri gibi parlar. Zaten kuyrukları geniş bir gökyüzüne bakan hilaller çubukların sivri uçlarında birer minyatür halinde görünür gibi olur. Ve siz İstanbulluysanız bu yaldızlı çubukların altında birer Süleymaniye kubbesi görmek için muhayyilenize⁵ müracaat edersiniz.

Evin içine gündüz bile olsa, girmek mümkün değildir. Zaten bu çıkmaz sokağa bu evi görmek kastıyla girmek de mümkün olacağını sanmıyorum. Kimse sizi bu görmek fiilinden ötürü mahkûm edemez. Öyle olduğu halde gidip göremezsiniz. Yalnız bazen sokağın çıkmaz olduğunu bilmeyen acemiler evin önüne kadar gelmişler ve karşısına çıkan bahçe duvarıyla karşılaşmışlardır.

Bu yazıların sahibi benim de başıma böyle bir kaza geldi. Kes-tirmeden bir arkadaşın evine çıkmak istedim. Bahçenin kalın duvarı suratıma çarpayazdı. Ters yüzüne önünce evvela, büyük, biçmişiz ve mimarisiz konağı gördüm. Sonra sağdan sola bir yarım çarkla döndüğüm zaman bir küçük kulübeyle burun buruna geldim. İşte bu küçük kulübe beni çok alakadar etti: Kapıyı vurdum.

Beyaz başörtülü bir kadın, bir cumbanın içinden sarktı:

“Ne var çocuğum?” dedi.

“Hanım teyze” dedim. “Lûtfi evde mi?”

Lûtfi evde yoktu, mektepten daha dönmemişti.

Lûtfigillerin evinin ön kapısı bu çıkmaz sokaktaydı. Fakat Lûtfigiller büyücek bahçelerinin anayola açılan kapısından işlerlerdi. Ben bunu bilirim. Fakat ardiyelerin kiremitleri ötesinden gözüken Haleplizadelerin evini görmek bende merak haline geldiği zaman Lûtfi bana:

“Çıkmaz sokakta da kapımız vardır” demişti.

Yoksa ben, Lûtfi’nin mektepten daha dönmediğini, bizim mahallede ceviz oynadığını biliyordum.

5. Hayal gücü.

Çöpçü Ahmet

Çöpçü onbaşı, Ahmet'i köprü üstünde bıraktığı zaman Üsküdar arkasında bir temmuz sabahı yeni başlamıştı.

"Bana bak Ahmet oğlum" dedi, "dalga geçme!"

Ahmet dalga geçmenin manasını bilmiyordu. Yarım yamalak bir şey anladı. Mesela: Köprüden pek sarkma, suya düşersin, dalgalar seni kapıverir, falan gibi.

"Yok" dedi.

Birtakım at pisliklerini küreğine doldururken hafif bir memleket havası tutturmak istedi. Etrafına bakındı. Hızlı hızlı geçip gidenlere gülerek baktı. Kendi kendine:

"Türküyü alşama bırak" dedi.

Üç gündür köprü üstünde gidip geliyor, at pisliklerini, ne idüğü belirsiz kâğıtları, balgamları ve gene ne idüğü belirsiz binlerce, milyonlarca canlı, cansız, katı, yumuşak, hışırdayan, hışırdamayan mahlukatı tenekesine lakayt itiyordu. Bazen bir hemen çekip atılmış cigaranın alınıp alınamayacağını düşünürdü. Cigara pek içmezdi. Bazı akşamüstleri yorgun oluşu zaman ve köprü üstü adeta tertemiz gibi gözüktüğü zaman kendisine, şayet bir garip tabiatlı efendi durup sigarasını yakarken, onun paketine baktığını görürse:

"Al hemşerim, bir tane de sen savur!" derse, o zaman Ahmet utanırdı. O cigara paketine içi cigara çektiği için bakmazdı ki. O her şeye bakardı. Vapurların düdükleri bacaların içinden mi geliyor diye, bir karının bacakları üşümez mi diye, bu oğlancağızın potinleri neden yok diye, ellerinde tıraş jiletleri, çakılar ve rozet-

lerle polislerden bucak bucak kaçanlar neden böyle koşuyor diye, efendilerin cigara paketleri ne biçimdedir, nasıl yakıyorlar, nasıl tutuyorlar cigarayı diye...

Fakat elini uzatır ve efendinin cigaralarından birini alıverirdi. Adamın yüzüne gülerek bakar:

“Sonra içen ağam. Deşekkür ederim” der. Gene işine ve dünyasına dalardı.

Onunla kimse meşgul olmadığı kalabalık vakitlerde çok memnundur. Süpürgesinin sapına dayanır, davar güderken bir manzara karşısında düşünmeyen, görmeyen, bakmayan fakat bakar gibi, düşünür gibi, dimdik duran yamçılı bir çoban hali alırdı. Deniz, vapur, Üsküdar, kayıklar ve gelip geçen insanlar neydi, kimlerdi? İnsanı onbaşı çöpçülükten alıverirse, bu kalabalık içinde aç kalırsa...

Çobanlık yaptığı günlerdeki düşünmemenin yerine bugün süpürge sapına dayandığı zaman düşünmek, kötü kötü düşünmek geliyordu, neden acaba?

Kafasını iki yana sallar, denize bir daha bakar; bir ferahlık duyardı. İşte ondan sonra doya doya bir adamın gülümsemesini, bastonluyu, bastonsuzu, pudralıyı, pudrasız, ipek çoraplıyı, çorapsızını doya doya, kana kana, su içer gibi seyrederdi.

O zaman çöpçü onbaşı kendisini kovarsa aç kalacağını düşünmeyen Ahmet, seyircisi yalnız kendisi olan bu köprü üstü tiyatrosuna şaşar kalırdı.

Halinden memnun olduğu yüzünden anlaşıldı. Etrafı seyrederken o karar kendinden geçerdi. Ahmet yok oluverirdi. Uykusundan uyandırılmış bir nevrastenik⁶ hali alırdı. Kanının beynine hücum ettiğini duyar, Köprü üstünün daha ötesinde yalancı binalar yıkılmış gibi olurdu. Hain hain bakardı. Kafasından o oğla-

6. Baş ağrıları, sindirim güçlükleri vb. fiziksel rahatsızlıklar ve ruhsal görevlerde gevşeme ve bitkinlik biçiminde görülen, sinirsel güçlerin zayıflamasından doğan nevroz; sinir argınlığı.

nı tutup bacaklarından ayırırmek geçerdi, hakikaten bir köpek kuyruğu gibi kaçan çocuğa:

“İtin kuyruğu” diye söverdi.

Bazen bir başkası yere düşen süpürgeyi kapar, kaçardı. O zaman ta Yeni Cami’ye kadar kaçanı kovalardı. Ter içinde, ağzında yarısı çok tatlı ve güldürücü, yarısı çok acı ve düşündürücü küfürlerle tramvay yollarına, tehlikelerin ortasına nihayet fırlatılıvermiş sopasına yapışırdı.

“Bir daha dayanıp kalmam bu köpek kuyruğuna” derdi, “dalıyon, karıştırıveriyorlar.”

O gün öğleye doğru gene kendisini unutup sopasına dayanmıştı. Sopasına inen tekmeyle birden fırladı. Yanına döndüğü zaman çöpçü onbaşıyla burun burunaydı.

“Ulan ne dalga geçiyorsun?”

İşte o zaman Ahmet dalga geçmenin manasını kavrayıverdi.

Herif:

“Bir daha görmeyeyim” dedi. “Haydi çek arabanı!”

“Meğersem” dedi Ahmet kendi kendine, dalga geçmek buymuş...

Hoşuna gitti, gülümsedi. Yeni Cami’nin merdivenlerine kadar gidip oturdu. Bir sigara yaktı. Öteden bir başka çöpçü görünmüştü. O da yanına çöktü:

“Ne düşünüyon?”

“Hiç” dedi, “demin köprü üstünde dalga geçiyordum da...”

“Köprü üstünde insan dalga geçer mi? Şöyle bir kenara çekil, öyle yorgunluğunu al” dedi öteki.

Ahmet, “Vay anasına be” dedi içinden, “ülen bu ne demek olduğunu biliyormuş meğer...”

Akşama doğruydu. Bugün ne kadar araba geçmiş, ortalık ne kadar pislik tutmuştu. Ne kadar çok tükürmüşler, ne kadar kirletmişlerdi ortalığı. Terlemiş, yorulmuştu. Küreğiyle süpürgesini Tophane’deki kulübeye bırakıp da kahveye yollandığı zaman bacaklarının kesildiğini, kafasının döndüğünü duydu:

“Bir şeyler oluyon” dedi ve yıkıldı.

Ahmet’i ayıltıkları zaman bir müddet etrafına tuhaf tuhaf baktı. Karşısında büyük bir kalabalık vardı. İhtiyarca bir kadın:

“Vah oğul, vah” diyordu.

Gülümsemek istedi. Sarı yüzüne elini attı. Salyalarını sildi. İçinde bir uyumak arzusu vardı. Afyon yutmuş gibiydi. Köprü üstünde, bir ovadaki akan çayı seyreden çoban misali düşündüğü zaman sopasına inen tekmeyi hatırladı. Uyuşukluğu birdenbire geçmişti. Yüzüne kan hücum etti sandı. Kıpırmızı oldum gibi geldi. Kalktı, kalabalık ona yol açtı, üstünü başını süpürdü. Kahveye doğru yürüdü.

Etrafına bakarak kimse olmadığını, demin etrafına toplananların geçip gittiklerini görünce kendisini ayan beyan bir aynada gibi değil de bir başkasının hüviyetinde seyrediyor gibi oldu.

Köyünde kocakarıların ve büyücülerin iyi edemedikleri hastayı nihayet şehre götürmeye karar verirlerdi. Hastayı ekseriya yakın kasabaya kadar sırtta taşırlardı. Üstlerine kirli yorgan sarılmış hastaların ağırlığı yorganın ağırlığı kadardı. Ahmet de anısını bir defa kasabaya böyle indirmişti.

Şimdi, demin oracıkta bayılan Ahmet bir başka Ahmet’miş de sırtına onu bindirmiş, kasabaya götürür gibi, o Ahmet’e:

“Ahmet oğlum” dedi, “sen buralarda, bu pis zanatta edemicen.”

“Sizi bekliyorum. Sizi göreceğim; içimde bir şey koşacak. Siz görmeden geçeceksiniz. Ben kederle sevinci duyup dalacağım istediğim âleme. Dünyayı yeniden kederlerle kuracağım. Sonra çarşılardan çarşılarla, insan sesleri arasında, her şeyi sizinle kurulmuş bir şehirde dolaşacağım.”

Deniz kokusu, martı çığlıkları, mahalle kahveleri, balıkçı tekneleri, adalar ve sokakları dolduran sıradan insanlar... İşte Sait Faik'in dünyası! Onun hikâyeleri, İstanbul'un dar sokaklarında yankılanan ayak sesleri, balıkçıların ağlarına takılan umutları, bir çocuğun düşleri kadar gerçek ve sıcaktır.

Sait Faik, büyük kahramanlar değil, küçük insanların büyük hikâyelerini yazdı. Bu kitapta, onun eşsiz anlatımıyla İstanbul'u ve içindeki insanları keşfedeceksiniz...

